

Advies

Aan: burgemeester en wethouders en raadsleden van de gemeente Gemert-Bakel

Van: Klimaatraad

Datum: 29 juni 2022

Betreft

de gezondheid van onze leefomgeving

Aan: College B&W en Gemeenteraad van de gemeente Gemert-Bakel
Van: Klimaatraad Gemert-Bakel
Datum: 15 mei 2022
Betreft: Advies voor een klimaatpositieve gemeente Gemert-Bakel

Inleiding

In het najaar van 2021 is de klimaatburgemeester van Gemert-Bakel gestart. Een initiatief van de Rijksoverheid waar Bert Visser op heeft geregeerd. Vanaf die periode is Dhr. Visser actief als klimaatburgemeester van Gemert-Bakel. Als klimaatburgemeester heeft hij diverse activiteiten aangejaagd en georganiseerd. Twee daarvan zijn het opstarten van een Klimaatraad en een Toekomstraad voor de gemeente Gemert-Bakel. Beide raden bestaan uit actieve leden uit de gemeenschap en vertegenwoordigen een breed spectrum van de inwoners binnen de gemeente.

Het doel van de Klimaatraad is middels advies, delen van informatie en (individuele en gezamenlijke) activiteiten, een klimaatpositieve gemeente te realiseren. Een gemeente waar voor nu en de toekomst aandacht is voor de klimaatopgaven. Waaronder het vergroten van de biodiversiteit, verbeteren bodemkwaliteit, waterkwaliteit & luchtkwaliteit, voldoende & veilig water en meer ruimte voor flora en fauna in zijn algemeen. Een goed klimaat is de basis voor de leefbaarheid in de gemeente en haar inwoners.

De klimaatraad wil dus aandacht genereren voor een beter klimaat vanuit de gemeente Gemert-Bakel en stappen zetten om klimaat te verbeteren in en met de inwoners van de gemeente Gemert-Bakel. Waarbij alle aspecten zodanig zijn vormgegeven en ingericht dat de kwaliteit van de leefomgeving, de beschikbaarheid van grondstoffen en energie die beschikbaar zijn voor toekomstige generaties niet beperkt worden maar (juist) verbeterd of vergroot worden.

Analyse

De klimaatraad constateert dat er vanuit de gemeente onvoldoende wordt gestuurd en gestreefd naar een klimaatpositieve gemeente en gemeenschap. Daar waar juist de gemeente een zichtbare voorbeeld functie heeft. Tevens heeft de gemeente veel invloed op de directe en indirecte klimaatopgaven. Met klimaatpositief benadrukken wij niet enkel het voorkomen van meer klimaatschade, maar juist bijdragen aan betere klimaatresultaten. Zodat in dit decennia al geen schade meer wordt toegevoegd en in de volgende decennia er wordt gewerkt aan herstel en terugbrengen van het niveau van klimaatrobustheid in de periode van voor de klimaatreductie en -schade.

De Klimaatraad heeft geïnventariseerd wat belangrijke aspecten van een gezonde leefomgeving zijn. Wij komen tot de conclusie dat: een gezonde leefomgeving opgebouwd is uit verschillende aspecten die niet los van elkaar gezien kunnen worden.

Deze aspecten zijn, in willekeurige volgorde:

- Sociale cohesie;
die zichtbaar is in menselijkheid en zorgzaamheid, goede en voldoende sociale netwerken en contacten, minder ongelijkheid, en goede toegankelijke gezondheidszorg;
- Een gezondheids-ondersteunende leefomgeving;
bestaande uit schone lucht, gezonde bodem, rijke biodiversiteit, grond- en oppervlakte water van goede kwaliteit- & kwantiteit en een leefomgeving die beweging stimuleert;
- Energie;
Een goede, groene energievoorziening. Waar vanzelfsprekend bewust zuinig gebruik wordt gemaakt van de beschikbare energie. Waarbij opwekking van energie het uitgangspunt is dat ook in de gemeente wordt geïnvesteerd in het opwekken van schone energie door bedrijven die faciliterend zijn aan en oog hebben voor de gemeenschap van Gemert-Bakel.
- Flora & fauna;
Er moet meer ruimte en aandacht zijn voor lokale gezonde voeding.
Ruimte voor ontwikkeling van natuur en een combinatie tussen landbouw en natuur.
In deze ontwikkeling staat een betere flora en fauna centraal om zo te komen tot biodiversiteit en gezonde wateren.
- Economie & consumptie;
Er moet worden gestreefd naar minder consumptie en verspilling (consuminderen).
Een lokale economie die floreert op basis van kleine kringlopen en circulariteit.
Daar waar het kan heeft biobased economie de voorkeur.

De rol van de gemeente om zorg te dragen voor een bewoonbare omgeving kan nog veel meer ingevuld worden. De gemeente kan haar impact en de zorg voor een schoon leefmilieu snel vergroten door de bovenstaande aspecten als vanzelfsprekend mee te nemen in haar besluitvoering. Overwegende dat in de Grondwet, artikel 21, is opgenomen: 'De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu', is het vanzelfsprekend dat de lokale overheid zorgdraagt voor een veilige, gezonde leefomgeving, waarin dus ook aandacht is voor een klimaat dat zich positief ontwikkelt. Wij nemen waar dat de dit niet altijd in overweging wordt genomen bij besluitvorming door de gemeente Gemert-Bakel. Dan wel dat de gemeente Gemert-Bakel zich onvoldoende bewust is dat bepaalde genomen besluiten en maatregelen juist tegengesteld zijn aan artikel 21 van de Grondwet. Op basis van de recente rapporten van de Verenigde Naties over de klimaatveiligheid en de biodiversiteit alsmede de provinciale conclusie over de ongezondheid (zie; beleidskader gezondheid provincie Noord-Brabant), blijkt dat landelijke, provinciale en lokale overheden tekort schieten en te weinig aandacht schenken aan hun rol t.a.v. artikel 21 van de Grondwet. De algemene kwaliteit van de leefomgeving is een optelsom van wat lokaal gebeurt. Daarmee is het van belang om lokaal werk te maken van de leefomgeving.

Advies

De klimaatraad uit haar zorg en trekt aan de noodklok. Er is al sprake van onherstelbare schade, ook in de gemeente Gemert-Bakel. Om verdere terugloop aan biodiversiteit en lucht-, water en bodemkwaliteit te voorkomen is korte termijn actie noodzakelijk. Daarin heeft de gemeente een initiërende en regisserende rol. Maar bovenal een wettelijke verantwoordelijkheid en voorbeeldfunctie.

Om koers te zetten en te houden in de richting van een klimaatpositieve gemeente en gemeenschap is het van belang om acties en ontwikkelingen op bovenstaande thema's te borgen in de gemeentelijke besluitvorming middels een toetssteen. De toetssteen helpt bij mening- en besluitvorming om helder te hebben wat het resultaat is van een besluit t.a.v. het klimaat. De toetssteen bestaat uit:

- Energie verbruik en CO₂ uitstoot;
Welke gevolgen heeft dit besluit t.a.v. energieverbruik en CO₂/ fijnstof, etc.? Hoe kunnen wij met dit besluit energieverbruik en CO₂/ fijnstof, etc. beperken/ compenseren?
- Gezondheid;
Geadviseerd wordt om - als gemeente - conform het beleidskader gezondheid van de Provincie Noord-Brabant, bij elk besluit na te gaan wat het effect is op de (gezondheid van de) leefomgeving en daarbij het streven naar meer jaren leven in een betere gezondheid. Niet enkel minder ziekte maar de mogelijkheid van positieve gezondheid;
- Biodiversiteit;
Hoe draagt dit besluit bij aan meer soorten en meer aantallen per soort van flora en fauna?
- Schone lucht;
Past dit besluit binnen de afspraken die zijn gemaakt binnen het schone-lucht-akkoord met de provincie? Hoe kan daar een plus op gezet worden om juist schonere lucht te krijgen dan dat deze nu is.
- Sociale cohesie;
Welke invloed heeft dit besluit op het voorkomen van eenzaamheid, burn out's & andere gezondheidsklachten en tweedeling in de maatschappij? Hoe kan dit besluit bijdragen aan de kwaliteit en kwantiteit van het verenigingsleven? Hoe kan dit besluit de verbinding in de gemeenschap versterken?

De toetssteen moet bijdragen aan een surplus op de wettelijke norm. Dus niet enkel voldoen aan een norm, maar minimaal geen schade meer leveren en juist een positieve bijdragen nastreven.

Daarbij gaan wij uit van het principe van; "niet vinken, maar vonken!". Niet enkel voldoen aan de opgaven en gestelde normen, maar juist streven naar meer en met meer positiviteit en enthousiasme. Het is leuk en belangrijk tegelijk om te werken aan een robuust en positief klimaat!

De klimaatraad stelt voor dat het College van B&W en de (vertegenwoordigers van de) gemeenteraad 1x per kwartaal in gesprek gaan met de Klimaatraad om steekproefsgewijze besluiten langs de lat van de toetssteen te leggen met als doel om gezamenlijk hier lering uit te trekken en ervaring in op te doen.

Tevens stelt de Klimaatraad voor om goede voorbeelden actief te delen binnen de gemeente en gemeenschap om daarmee een klimaatvliegwieltje aan te jagen die leidt naar meer acties en activiteiten die bijdragen aan een klimaatpositieve gemeente Gemert-Bakel. Een aanzet tot een overzicht treft u als bijlage aan.

Ten slotte...

Graag lichten wij onze analyse en advies graag aan uw toe middels een presentatie en interactie. Wij vernemen graag van u wat een passend moment en samenstelling is om dit toe te lichten.

Ondertekend door:

- Liza Simons, agrarisch ondernemer Natuurinclusieve boerderij Op Den Hoek
- Peter Lucassen, De Stem van Bakel
- Sabine Pijnenburg, acupuncturist
- Willy Donkers, Dorpsoverleg Elsendorp
- Willem Biemans, student toegepaste biologie

Klimaatburgemeester Bert Visser